RĂSCOALA PIEILOR ROSII

TAV AIMARD

RĂSCOALA PIEILOR ROŞII

Mare roman de aventuri pentru tineret

Traducere de Patty Marineacu

Nr. 1

EDITURA „IMPRIMERIA BUCUREŞTI"

Romanul „Răscoala pieilor roşii" pe care il prezentăm cu incepere de la acest număr este una din cele mai interesante scrieri ale marelui autor francez Gustave Aimard.

Bun cunoscător al Vestului sălbatec al Americei, Gustave Aimard a scris cele mai frumoase aventuri ale Indienilor piei roşii, intr'o formă literară exepţională.

Antihanuel, *eroul lui Gustave Aimard este un nou* **Winetu,** *mai dinamic însă, mai curagios şi mai indrăgostit de viaţă.*

Urmăriţi, regulat, **„Răscoala pieilor roşii"**, *care este cel mai bun roman al genului şi este dotat cu numeroase premii de valoare.*

Editura

„LUPTA INIMELOR INTUNECATE"

PARTEA INTAIA

CAP. I.

Un şaparal

In timpul călătoriei mele prin America întâmplarea, sau mai bine spus steaua mea cea bună, făcu să cunosc pe un renumit vânător.

Iată prin ce ciudată întâmplare, Dumnezeu ne puse faţă în faţă.

Spre sfârşitul lunei Iulie 1855, părăsisem Galveston, — de ale cărui friguri mi-era teamă, deoarece erau mortale pentru Europeni — cu planul de a vizita partea nord vestică a Texasului, pe care n'o cunoşteam încă.

Un proverb spaniol spune: „mas vale ander solo que mal acompanado — mai bine singur, decât cu un tovarăş prost.

Ca mai toate proverbele şi acesta are un grăunte de adevăr, mai ales în America, unde eşti expus, în fiecare clipă să întâlneşti puşlamale de toate culorile, cari, graţie înfăţişării lor simpatice, te farmecă, îţi câştigă increderea, pentrucă la primul prilej să te fure sau să te ucidă, fără pic de remuşcare.

Cum nu vedeam pe nimeni în jurul meu care să-mi inspire atâta simpatie ca să-l iau cu mine, o luai la drum, singur singurel, îmbrăcat în costumul pitoresc al ţării şi înarmat până'n dinţi. Calul meu era un armăsar pe jumătate sălbatec. Mă costase vreo 25 de piaştri, o sumă enormă pentru acea regiune în care caii nu valorează mai nimic.

Viaţa asta nomadă, îmi plăcea grozav: uneori mă opream într'o tolderia, alteori campam în pustiu, gonind fiarele ce mă adulmecau.

Străbătui astfel Fredericksburg, Llano Braunfe's şi după ce părăsi Castroville, mă îndreptai spre Quihi.

Ca mai toate satele hispano-americane Castroville e o mizerabilă adunătură de cocioabe. Pe uliţele lui, iarba creşte, aşa, ca pe câmp, în libertate, adăpostind sumede-

nie de furnici şi târîtoare — şi chiar iepuraşi cari se împiedică de picioarele trecătorilor.

La Galveston căpătasem o scrisoare pentru un locuitor din Castroville. Destinatarul, încântat de sosirea unui străin, care-l putea aduce, desigur, noutăţi de cari el era lipsit de multă vreme, îmi făcu o primire foarte prietenească, neştiind apoi, ce să mai facă, ca să mă reţină acolo.

Văzând că toate încercările lui de a mă reţine sunt zadarnice, îmi dădu voie — însfârşit — să plec.

— Adio deci, îmi spuse el strângându-mi mâna. Dumnezeu să-ţi ajute, căci drumul pe care-l iei e foarte primejdios. Băştinaşii — Indios Bravos — s'au răsculat şi ucid fără milă pe albii cari le cad în ghiare. Bagă de seamă!

— Bah! Indienii şi cu mine suntem prieteni vechi, aşa că nu mi-e teamă de ceva din partea lor.

Gazda îmi făcu un ultim semn de adio şi eu plecai.

Era destul de târziu. Imi zori calul, deoarece voiam să străbat, înainte de căderea nopţii, un şaparal de vreo 2 kilometri lungime,

de care gazda mea îmi spusese să mă feresc,

Locul acesta avea un aspect sinistru. Singura lui vegetaţie o forma meschita, acacla şi cactuşii. Ici colo, oase albite şi cruci împlântate în pământ, arătau locurile unde fusese înfăptuite câteva omoruri.

De partea cealaltă se întindea o câmpie foarte mare, numită Leona — Leoaica —, populată de animale de toate felurile. Scopul meu era să ajung cât mai repede în această câmpie, dar mai întâiu trebuia să străbat şaparalul.

După ce mă asigurai că armele îmi funcţionează aşa cum trebuie, aruncai o privire împrejur şi neobservând nimic suspect mă îndreptai spre şaparal, gata fiind să-mi vând pielea cât mai scump posibil.

Soarele apunea. Cum în această regiune nu există amurg, curând trebuia să mă învăluie întunecimea nopţii.

Străbătusem deacum două treimi din şaparal şi nădăjduiam să ajung viu şi nevătămat în câmpie, când deodată, calul făcu un salt într'o parte, nechezând cu putere,

Cu mare greutate isbuti să rămân în şea,

apoi încercai să-mi stăpânesc calul, care părea înspăimântat.

Aproape îndată descoperi pricina acestei spaime.

O sudoare rece începu să-mi şiruiască pe obraz şi un fior de groază mă scutură la îngrozitorul spectacol ce se oferea privirilor mele.

La zece paşi depărtare de mine se vedeau vreo 5 cadavre printre cari acela al unei fete de vreo 14 ani.

Erau albi. Luptaseră desigur până la moarte: trupurile lor erau literalmente acoperite de răni, iar piepturile le erau străbătute, dintr'o parte în alta, de săgeţi lungueţe, zugrăvite cu roşu.

Victimele fuseseră scalpate.

Fetei i se scosesese inima.

Indienii trecuseră pe acolo. Forma şi culoarea săgeţilor îi trăda pe Apaşi, cei mai cruzi jefuitori ai pustiului.

Imprejurul morţilor descoperi sfărâmături de căruţe şi mobile.

Nenorociţii, ucişi cu atâta barbarie, erau desigur nişte emigranţi ce se îndreptau spre Castroville.

în văzduh, vulturii și urubii, atrași de mirosul sângelui, sburau pe deasupra cadavrelor, scoțând lugubre strigăte de bucurie, iar din adâncimile șaparalului lupii și jaguarii își trimiteau mârâitul lor amenințător.

Fără îndoială că emigranții fuseseră surprinși de Apași în timpul unei opriri. Un foc, lângă care se vedea o grămadă de lemne uscate, continua, încă, să ardă.

— Nu, îmi spusei, nu-i pot lăsa pe acești creștini fără mormânt, căci altfel ar cădea pradă fiarelor sălbatice!

Descălecai, dădui calului sacul cu ovăz și aruncai câteva brațe de lemne deasupra focului, care îndată repezi spre ceruri o puternică coloană de flăcări și fum.

Printre obiectele disprețuite de Indieni — deoarece n'aveau nici o valoare pentru ei — erau și câteva sape, hârlețe și lopeți, așa că, după ce mă asigurai că nu mă amenință nicio primejdie, începui să sap o groapă.

Noaptea venise și odată cu venirea ei, dispărură, ca prin farmec, toate temerile mele.

Singur în acest loc sinistru, lângă aceste

cadavre groaznic mutilate, supraveghiat fără îndoială de ochii nevăzuţi ai fiarelor şi de indienii cari mă spionau în umbră, nu ştiu ce influenţă neînţeleasă mă susţinea dându-mi puterea să-mi desăvârşesc greaua şi sfânta misiune ce mi-o impusesem.

Mă găseam în prada unei visătoare melancolii. Mă gândeam la aceşti sărmani oameni, plecaţi de departe ca să găsească în Noul Continent puţina mulţumire sufletească pe care le-o refuza patria lor şi cari, deabia debarcaţi, căzuseră sub loviturile unor duşmani fioroşi; în patrie îşi lăsaseră prieteni, părinţi poate, pentru cari soarta lor va rămâne un mister.

In mai puţin de trei sferturi de oră, săpasem o groapă destul de mare, ca să încapă în ea cele 5 cadavre.

După ce scosei săgeţile cu cari fuseseră străpunşi albii, întinsei cele 5 cadavre în fundul gropii, apoi aruncai ţărâna pe deasupra. După ce groapa se umplu complect, adunai câteva pietre mari, pe cari le îngrămădi deasupra, pentru a împiedica fiarele sălbatece să profaneze morţii.

Când, după o scurtă rugăciune ridicai capul, scosei un strigăt de surpriză şi groază, iar mâinile mele alergară, repede, spre revolvere.

Fără ca cel mai mic sgomot să mă fi putut face să bănui sosirea lui neprevăzută, la câţiva paşi de mine, un om, sprijinit în armă, mă privea nestânjenit.

Doi câini minunaţi din rasa Terra Nova se culcaseră la picioarele lui.

La gestul meu, necunoscutul îmi surâse blajin şi întinzându-mi mâna, pe deasupra mormântului, îmi spuse:

— Nu-ţi fie teamă: sunt un prieten. D ta l-ai îngropat, eu i-am răsbunat. Ucigaşii lor sunt, toţi, morţi!

Strânsei în tăcere mâna necunoscutului. Aşa devenirăm prieteni — şi mai suntem încă!

Peste câteva minute mâncam cu poftă, aşezaţi lângă foc, în timp ce câinii veghi la siguranţa noastră.

Necunoscutul, era un om de vreo 45 de ani, deşi părea numai de 32. Totul arăta în el o putere şi o dibăcie fără seamăn.

Purta costumul pitoresc al vânătorilor, iar

Pe cap avea o căciuliță din piele de castor, a cărei coadă îi cădea între umeri.

Necunoscutul îmi reamintea de rasa aceia curajoasă de aventurieri, cari străbătuseră America în toate direcțiile.

Fizionomia sa, plină de sinceritate, gesturile sale prietenești, totul, dar absolut totul te făcea să-l simpatizezi din prima clipă.

Cunoștea Lumea Nouă, așa cum îți cunoști D-ta, cititorule, buzunarul; trăia de peste 20 de ani în fundul pădurilor și făcea excursiuni îndepărtate și primejdioase, pe la mai toate triburile indiene.

De multe ori, — deși și eu cunoșteam obiceiurile Pieilor Roșii, deși mi-am petrecut aproape toată viața în pustiu, simțeam totuși cum mă cutremur atunci când el îmi povestea câte una din aventurile lui.

Adeseori, fumându-și calumetul său indian, îmi istorisea câte o poveste ciudată, și auzind-o, de multe ori simțeam cum mi se face părul măciucă.

Astăzi vă voi istorisi povestea vieței lui și motivele cari l-au împins ca să devină, după mulți ani, Buffalo Bill, unul din eroii

Vestului sălbatec... unul din eroii naționali ai Americei.

CAP. 2.

Frații de lapte.

La 11 Decemvrie 1834, la orele 11 seara un om de 25 de ani, cu trăsăturile fine și distinse, cu maniere aristocratice ședea într'un fotoliu și privea la ultimele pâlpâiri ale focului din cămin.

Acest personagiu era Contele Maxim Eduard Louis de Prebois-Crance.

Din când în când ochii săi se îndreptau cu înfrigurare spre cadranul unei minunate pendule Louis XV, în timp ce cu mâna stângă, mângâia urechile unui minunat câine de Tera Nova culcat lângă el.

Afară, ploaia biciuia geamurile cu violență și vântul plângea cu murmure misterioase, dispunând sufletul spre melancolie.

Pendula bătu ora 11 și jumătate.

Contele tresări, își trecu alba sa mână peste frunte și spuse cu o voce surdă:

— Nu va veni!

Deodată câinele, care până atunci stătuse nemişcat, se ridică dintr'un salt şi se repezi spre uşe, dând din coadă cu bucurie.

Uşa se deschise şi un om apăru în prag.

-- Însfârşit, strigă contele mergând spre acesta; mi-era teamă că şi tu m'ai uitat.

— Nu te înţeleg, frate; nădăjduesc însă c'o să mă lămureşti.

Şi trăgând un fotoliu spre cămin, se aşeză în faţa contelui, care-şi reluase locul.

Câinele se culcă între ei.

Noul venit era un om de vreo 26 de ani slab şi bine proporţionat; ochii săi albaştri scânteiau de inteligenţă şi aveau o expresie de bravură, blândeţe şi sinceritate. care îţi mergea direct la inimă.

Era îmbrăcat în haine militare, într'o mândră uniformă de ofiţer de spahii; Crucea Legiunei de Onoare îi scânteia pe piept.

— A durat mult până ce ai catadi it să vi'ncoa! spuse contele.

— Aide, lasă prostiile şi spune-mi mai bine despre ce e vorba? O femeie de răpit, sau vreun duel? Haide, vorbeşte!

— N'o să poţi ghici, răspunse contele cu amărăciune.

— Atunci despre ce e vorba?

— Vreau să-mi zbor creerii.

Tânărul pronunţă această frază cu o voce atât de hotărîtă, încât militarul tresări.

— Mă crezi nebun, nu-i aşa? continuă contele ghicind gândurile prietenului său. Nu, nu sunt nebun, Valentin, numai că sunt în fundul unei prăpăstii din care nu mă poate scoate decât moartea sau infamia! Prefer moartea!

Militarul nu răspunse. Cu un gest energic aruncă fotoliul cât colo şi începu să străbată camera în lung şi'n lat.

Urmă o lungă tăcere.

Afară furtuna îşi dublă mânia.

— Cred că ai un motiv destul de serios, dacă ai luat o asemenea hotărîre, spuse Valentin, înstârşit, după ce luă din nou loc în fotoliu. In baza prieteniei ce există între noi, pretind să-mi povesteşti totul cu amănunţime. Sunt fratele tău de lapte, Louis, şi am crescut împreună. Prea mult ne-am contopit, unul cu altul, ca să-mi refuzi cererea.

— La ce bun? Durerile mele sunt dintre acelea pe cari numai individul care le suportă, le pricepe.

— Nu-i motiv, răspunse celălalt, aspru. Necazurile pe cari nu vrei să le mărturiseşti, sunt dintre acelea cari te fac să roşeşti.

— Valentin, nu-mi vorbi aşa.

— Atunci dece m'ai chemat? Vrei să te aplaud pentru că ai de gând să te sinucizi? Adio deci, nu mai am ce căuta aici. Voi ăştia — domnii — care nu aveţi altă osteneală decât acela de a vă naşte pentru a huzuri apoi în bine, la primul ghimpe pe care ursita vi-l aruncă în patul fericirei voastre, vă credeţi pierduţi şi nu găsiţi scăparea decât în suprema laşitate: sinuciderea!

— Valentin! strigă contele supărat.

— Da, laşitate am spus! Omul n'are voe să se sinucidă, tot aşa precum nici soldatul n'are voe să-şi părăsească postul. Necazurile tale le cunosc eu!

— Şti? întrebă contele uimit.

— Totul!... Ascultă ce vreau să-ţi spun şi apoi n'ai decât să te sinucizi, dacă aşa ţi-e pofta!... Luptător prea slab ca să poţi susţine o luptă, te-ai predat fără apărare fiarelor fioroase ale acestui circ teribil numit Paris... şi ai sucombat. Află însă că moartea te va dezonora şi mai mult.

— Valentin cum îţi îngădui oare să-mi vorbeşti astfel?

— O fac pentru că îţi sunt prieten ş pentrucă m'ai chemat aici. Două cauze te-au adus la hotărîrea ta. Prima e dragostea pentru o femee, o creolă care s'a jucat cu inima ta, aşa precum se joacă pantera cu victimele sale.

Tânărul nu răspunse. Sta cu capul sprijinit în mâini şi părea că nu aude dojenile prietenului său·

— Atunci când ai irosit averea pe care ţi-a lăsat-o tatăl tău, femeea asta a plecat aşa precum venise, fericită de răul pe care ţi l-a făcut. Ceeace te face să-ţi doreşti moartea nu este pierderea averei, ci neputinţa de a o urma pe această femee, singura cauză a necazurilor tale.

— Da, e adevărat... Nu vreau avere... pe femeia asta o vreau... o iubesc... aş răsturna o lume ca s'o pot cuceri!

Valetin îl privi cu tristeţe. Deodată privirea sa se ilumină: puse mâna pe umărul contelui şi îi spuse:

— O iubeşti atât de mult?

— Odată ce vreau să mă omor din cauza ei!

— Mi-ai spus mai adineauri că pentru a o cuceri ai răsturna o lume?

— Da.

— Ei bine, eu pot să fac s'o găseşti.

— Tu?

— Da.

— Eşti nebun. A plecat. Cine ştie prin ce colţ pierdut al Americei se află acum.

— Ei şi?

— Dar sunt şi ruinat.

— Cu atât mai bine!

— Valentin, nu-ţi mai bate joc de mine·

— Nu trebuie să-ti pierzi curajul.

— E cu neputinţă.

— Nimic nu e cu neputinţă. Cuvântul acesta a fost inventat de laşi şi neputincioşi. Nu numai că-ţi voi reda femeia pe care o iubeşti, dar chiar, îmi va fi teamă că n'o s'o mai vrei tu. Pentru asta îţi cer, doar, doi ani.

— Dece atât?

Valentin începu să râdă.

— Adineauri voiai să mori şi acum nu mai poţi aştepta doi ani! Dar fii liniştit, frate! Dacă în cel mult doi ani de zile, nu-mi voi ţine făgăduiala, atunci...

— Atunci?

— Nu vei fi singurul care se sinucide.

Valentin părea transfigurat; ochii lui aruncau sclipiri ciudate. Contele se declară învins.

— Accept, spuse el, strângând mâna lui Valentin.

— Acum eşti al meu.

— Şi ce ai de gând să faci?

— Ascultă-mă cu atenţie, răspunse Valentin, care se lăsă să cadă într'un fotoliu.

Pendula sună miezul nopţii.

Tinerii ascultară, tăcuţi, sgomotul celor 12 bătăi cari răsunau la intervale regulate, apoi, când se stinse ecoul ultimei lovituri, Valentin îşi aprinse o ţigară şi se adresă lui Louis:

— Ascultă;

CAP. III

Hotărârea

— Te ascult.

— Existenţa ta de gentilom se sfârşeşte astăzi, 1 Ianuarie 1835. De acum încolo începe pentru tine o viaţă de luptă şi privaţiuni. Doar astfel vei deveni un om cu adevărat.

Contele îi aruncă o privire întrebătoare:

— Înainte de a te lămuri, lasă-mă să-ţi istorisesc propria ta poveste.

— O cunosc.

— Poate, dar totuşi voi vorbi: dacă greşesc, să mă îndrepţi tu.

— Treaba ta. Fă ce pofteşti.

Valentin mângâiă capul câinelui şi începu:

— Povestea ta e aproape la fel cu a acelora de-o teapă cu tine. Strămoşii tăi, scoborâtori ai vechilor cruciaţi, ţi-au lăsat un titlu frumos şi o rentă de 40.000 de livre. Necunoscând valoarea aurului, ai cheltuit fără socoteală; numai că într'o zi, atunci când te aşteptai mai puţin, spectrul ruinei ţi s'a prezentat înaintea ochilor; ai întrevăzut mizeria, vreau să spun munca şi dând îndărât n'ai văzut scăparea decât în moarte.

— E adevărat, tu uiţi însă că înainte de a lua această hotărâre, am avut grijă să-mi orânduiesc socotelile, plătindu-mi creditorii. Puteam deci să fac orice, căci eram stăpân pe viaţa mea.

— Ba nu. Ca gentilom n'ai putut să pricepi asta. Viaţa ta nu-i a ta; aparţine Domnului, care ţi-a împrumutat-o. Deaceea e scur-

tă. Orice om care-şi bate joc de toate cele ce aparţin Domnului, comite un furt către marea familie omenească.

— Termină odată cu predicile..

— Frate, nu vorbi aşa. O să-ţi pară rău de cuvintele astea. Dar să lăsăm. Ce ţi-a mai rămas?

O nimica toată.

— Totuşi?

— Eh; Vre-o 40.000 de franci, cari s'ar putea urca la vreo 60.000 scoţind şi lucrurile de pe aici.

Valentin sări în sus.

— 60.000 de franci şi voiai să te omori, nenorocitule? Câţi oameni sărmani nu s'ar socoti bogaţi cu o astfel de sumă? Cu banii ăştia, însă, îţi vei regăsi iubita.

— Cum asta?

— Vei afla îndată. Cum o cheamă?

— Dona Rosario del Valle.

— Şi a plecat spre America?

— De 10 zile; trebuie însă să ţi mărturisesc că Dona Rosario e o fată nobilă şi dulce care niciodată n'a luat în serios complimentele ce-i făceam.

— Atunci cum se face că ţi-ai cheltuit toată averea?

— Citeşte asta şi o să înţelegi.

Valentin respinse hârtia ce i o întindea Contele.

— Ai jucat la Bursă, văd eu, porumbelule şi te-au jumulit excrocii! Ei bine, acum e vorba să ţi iei revanşa!

— Asta şi vreau.

— Mama mea ne-a alăptat pe amândoi: înaintea lui Dumnezeu suntem fraţi! Voi face deci un om din tine! Curaj, Louis, deacum înainte vom lupta împreună! Tu vei fi capul care conduce şi eu braţul care execută şi fii sigur, frate, că va veni ziua când succesul va încorona munca noastră!

— Iţi înţeleg devotamentul şi ţi-l accept. Mi-e teamă însă că toată strădania noastră va fi zadarnică. Trebuie să ai noroc în viaţă!

— Norocul e mângâierea proştilor: omul care ştie ce vrea, ştie să-i şi poruncească.

— Dar, însfârşit, ce ai de gând să faci?

— Femeea pe care o iubeşti e în America?

— Ţi-am spus-o de mai multe ori.

— *Ei bine, plecăm şi noi acolo.*

— Dar nu ştiu în care parte a Americei ocuieşte.

— N'are importanţă. America e ţară aûrului, patria aventurilor. Căutând-o, îţi vei reface averea. Şti oare unde s'a născut?

— E chillană.

— Atunci o vom găsi în Chili.

Louis îşi privi fratele cu oarecare admiraţie.

— Cum, ai de gând să faci asta pentru mine?

— Fără şovăială.

— Părăseşti cariera militară în care ai putea găsi atâtea şanse?

— De azi dimineaţă nu mai sunt illitar; mi-am găsit un înlocuitor.

— E cu neputinţă!

— Şi totuşi aşa e!

— Şi ce va spune mama ta?

— Ii vom lăsa câteva mii de franci care-i vor acoperi traiul până la înapoierea noastră.

— Nu pot să accept un asemenea sacrificiu: onoarea mă împiedică!

— Nu mă poţi refuza, — când astfel, îmi îndeplinesc o sfântă datorie.

— Nu înţeleg.

— La ce bun să te lămuresc?

— Vreau totuşi.

— Fie! Când tata muri, lăsându-ne, pe

mama şi pe mine în cea mai neagră mizerie, am fi putut recurge la ajutorul tatălui tău dar mama nu fu de acord.

— Rău a făcut.

— Intr'o bună zi, pe când într'o piaţă făceam pe înghiţitorul de săbii — căci ca să trăiesc m'am făcut actor de bâlciu, — mă găsi faţă în faţă cu un ofiţer, care, văzândumă, începu să plângă. Louis, acest om era—tatăl tău. El o ajută pe mama, iar eu mă înrolai în regimentul său. In timpul expediţiei noastre contra beyului din Constantina, el primi un glonte drept în piept şi muri în braţele mele. Inainte de a muri i-am făgăduit că voi veghia asupra ta. Astăzi a venit ora când trebuie să-mi respect făgăduiala şi nicio putere din lume nu mă poate împiedeca.

Louis îl îmbrăţişă cu lacrimi în ochi.

— Când plecăm, frate?

— Vrei, aşa dar, să începi o viaţă nouă?

— Da, răspunse Louis, hotărât.

— Laşi vreo părere de rău în ur

— Niciuna.

— Eşti gata la orice?

— Da.

— Bine, dar. Aventura poate începe!

In ziua de 2 Februarie 1835 un vas al companiei transatlantice părăsea portul Havre, îndreptându-se spre Valparaiso.

Printre pasageri se găsea Contele de Prebois-Crance, Valentin Guillois şi Cesar, câinele lor credincios, singurul prieten care nu voise să se despartă de ei.

Pe mal, o femeie de vreo 60 de ani, cu faţa scăldată în lacrimi, urmări vasul până ce acesta dispăru la orizont.

Era mama lui Valentin.

CAP. VI

Execuţia

In anul 1450, în Chili năvăli prinţul Sinchiroca, mai târziu Inca, care puse stăpânire pe valea Mapocho, numită atunci Promocaces, adică „Locul dansurilor şi desfătărilor".

Cu toate acestea, din cauza împotrivirei armate a Promocianilor, guvernul peruvian nu putu niciodată să se stabilească solid în ţară.

Cuceritorul spaniol, don Pedro de Valdivia intemeiă la 14 Februarie 1541, oraşul Santiago, într'o încântătoare poziţie a lui Rio Mapocho, mărginit de Rio Purahuel şi Muntele El Pardo, care are o înălţime de peste 4000 de picioare.

Santiago, care deveni mai târziu capitala statului Chili, este unul din cele mai frumoase oraşe ale Americei spaniole. Străzile sale sunt largi şi stropite de Aceguias, niste părăiaşe de apă limpede; casele sale, cari nu au mai mult decât un etaj, sunt mari şi bine aerisite.

Oraşul posedă un mare număr de monumente din cari cele mai remarcabile sunt: Podul de Piatră cu cele 5 arcuri, aruncat asupra lui Rio Mapocho şi Jajamarul, sau spintecătorul de ape, format din două ziduri, ale căror interioare sunt pline de pământ. Acest „spintecător" apără pe locuitori de inundaţii.

Munţii Cordilieri, deşi sunt la o depărtare de vreo 80 de km. de oraş, oferă Santiagoului un aspect măreţ şi impunător.

In ziua de 5 Mai 1835, la orele 10 seara, o căldură înăbuşitoare apăsa asupra oraşului:

pe cer nu se vedea nici urmă de nor.

Mulțime de oameni se îngrămădeau la ferestrele și balcoanele caselor; toți păreau serioși și gravi. Ochii tuturor erau scăldați în lacrimi. Pe drumuri și șosele, grupuri numeroase discutau cu însuflețire, dar cu vocea scăzută. In fiecare clipă ofițeri de ordonanță eșiau din palatul guvernamentului, repezindu-se în galopul cel mai mare, în direcții diferite. Detașamentele militare își părăseau cazărmile, îndreptându-se, în sunetul tobelor, spre Placa Mayor, unde se așezau în ordine de bătaie.

Placa Mayor avea în acea seară, un aspect neobicinuit.

Toată lumea era în așteptarea unui mare eveniment, dar din toată mulțimea asta nu se auzia niciun strigăt, nici un sgomot. Ceasornicul catedralei sună ora 10. Deodată se auziră câteva porunci scurte, militare și mulțimea, împrăștiată în toate direcțiile, cu lovituri de paturi de armă și înjurături, se împărți în două părți egale, lăsând un gol mare în mijlocul pieței.

Se auziră apoi cântece religioase și pe piață apăru o lungă procesiune de călugări.

Aceşti călugări aparţineau ordinului fraţilor Iertărei. In mijlocul lor zece penitenţi duceau pe umeri, fiecare, câte un sicriu gol.

Venia apoi un escadron de cavalerie, precedând un batalion de miliţieni, în mijlocul cărora 10 oameni cu capul gol şi cu braţele legate la spate erau conduşi — călare pe câte un măgar — spre locul execuţiei. Această lugubră procesiune era închisă printr'un detaşament de lanceros.

Procesiunea se opri şi condamnaţii rămaseră singuri în locul ce li se rezervase.

Aceşti oameni erau nişte patrioţi cari încercaseră să răstoarne guvernul, pentru a-l înlocui cu un altul, ale cărui baze, mai înţelegătoare, erau menite să asigure bunul trai al naţiunii.

Condamnaţii descălecară, apoi îngenunchiară spre a se spovedi călugărilor Iertărei, în timp ce un pluton de 50 de soldaţi luau poziţie ceva mai departe.

Când sfârşiră spovedania, se sculară în picioare, ţinându-se toţi de mână şi formară o singură linie în faţa soldaţilor.

Cu tot numărul considerabil de trupe, în popor domnea totuşi o fierbere surdă. Ame-

ninţări, blesteme şi înjurături sburau în fi care clipă.

Generalul Bustamente, care, liniştit şi nemişcat, prezida această lugrubă ceremonie surâse cu dispreţ, ridică sabia deasupra capului şi porunci o schimbare a frontului, care fu executată cu o repeziciune de fulger.

Trupele făcură faţă mulţimei, din toate direcţiile: armele lor se îndreptară ameninţătoare, spre balcoane şi ferestrele la cari se îngrămădea lumea. In piaţă se făcu o linişte de moarte şi conjuraţii ascultară în tăcere sentinţa de condamnare la moarte. Când grefierul, care tremura din toate mădularele îşi sfârşi lectura, conspiratorii strigară, într'un singur glas şi-un singur suflet:

— Trăiască Patria! Trăiască Libertatea.

Generalul făcu un semn, tobele acoperiră vocile condamnaţilor, zeci de împuşcături răsunară şi cei 10 martiri căzură la pământ!

Trupele defilară înaintea cadavrelor întinse la pământ, apoi fiecare detaşament se îndreptă spre cazarma respectivă.

Niciun sgomot nu veni să turbure tăcerea solemnă ce domnea asupra întinsei Placa Mayor. Deodată, un adânc suspin se auzi

din grămada de cadavre şi un cap galben desfigurat de sângele şi noroiul ce-l umplea, apăru printre trupurile căsăpite. Victima, care supravieţuia ca prin minune acestei sângeroase hecatombe, aruncă o privire în jurul ei şi trecându-şi mâna pe fruntea scăldată în sudoare, suspină:

— Doamne, dă-mi putere să mă pot răzbuna!

Atunci, cu un curaj de necrezut, acest om, prea slab din cauza sângelui pierdut şi al aceluia pe care-l pierdea încă, începu să se târască pe mâini şi pe genunchi, lăsând îndărătul său o urmă sângerândă. Nu făcuse decât vreo 20 de metri, când deodată dintr'o stradă laturalnică apărură doi oameni.

— Sunt pierdut, murmură nenorocitul, leşinând.

Cei doi necunoscuţi,
il examinară cu grijă.
— Trăeşte, făcu unul di

CAP. V

Traversarea

Dela Havre la Chili, drumul e lung.
Contele de Prebois Crance şi Valentin

cunoscură şi ei din primele zile, plictiselile vieţii de bord. Spre a lupta contra acestei plictiseli, contele care vorbia perfect spanioleşte, dădea de două ori pe zi, dimineaţa şi seara, lecţiuni de spaniolă fratelui său de lapte, care profită atât de bine, încât după două luni de studii putea să întreţină o convorbire în această limbă. În ultimele săptămâni ale traversărei, cei doi tineri nu mai vorbeau decât în spaniolă.

Uneori devenea şi Valentin profesor făcând cu Louis exerciţii de gimnastică şi de fel de fel de lupte corporale.

Valparaiso — Valea Paradisului — e numit astel probabil prin antifrază, deoarece este oraşul cel mai murdar, cel mai urât al Americei spaniole, nefiind altceva decât o etapă pentru străinii cari se duc, în scopuri comerciale, spre Chili.

Cei doi tineri se opriră aici numai pentru a se echipa după moda ţării, apoi armaţi fiecare cu câte o pereche de pistoale cu ţeava dublă, cu o carabină şi cu un pumnal, părăsiră portul, îndreptându-se călare spre Santiago, în ajunul zilei când tre-

buia să albe loc execuția de care am bit în capitolul nostru trecut.

Vremea era minunată.

— Ah! făcu Valentin, ce bine-i că mai respirăm aerul de mare, caramba! Iată-ne insfârşit, în această Americă atât de lăudată! Acum e vorba să secerăm aurul'

— Şi Dona Rosario? întrebă contele, melancolic.

— O vom regăsi în cel

Cap. VI

[1]) Linda

Noaptea era întunecoasă.

Nicio stea nu strălucea pe cer; erau întunecoase.

După mult umblet, doi necunoscuţi, ducând pe umeri o povară ciudată, se opriră în strada El Mercado, una din cele mai retrase şi mai strîmte artere de circulaţie ale oraşului.

(1) Acest cuvânt care n'are traducere în româneşte, în limba spaniolă înseamnă cea mai înaltă expresie a frumuseţii fizice, la femei.

La sgomotul pașilor lor, se deschise o poartă și pe prag apăru o femeie îmbrăcată în alb. Cei doi oameni se opriră, și unul din ei scoase din buzunar un fitil pe care încercă să-l aprindă cu ajutorul cremenei și amnarului.

La acest semnal, femeia stinse candela ce o avea în mână spunând, ca și cum și-ar fi vorbit sie-și:

— Dios proteje a Chile (Dumnezeu să ocrotească Chile).

— Dios la ha protejido. (Dumnezeu l-a ocrotit) răspunse omul cu amnarul.

Femeia scoase un strigăt de bucurie.

— Veniți; veniți; spuse ea cu vocea jumătate. Trăește?

Da.

Călăuziți de femeie, cei doi dispărură în lăuntrul casei, și intrară într'un mic salon, ale cărei ferestre dădeau spre grădină. După ce-și depuseră povara pe un pat, se retraseră fără a pronunța un singur cuvânt.

Editura „IMPRIMERIA BUCUREŞTI" Cobălcescu 29